

Besluit van, houdende vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling tegen betaling (Vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars)
(17 juni 2014)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Economische Zaken van, nr. WJZ

Gelet op artikel 48, eerste lid, onderdeel d, en tweede lid, van de Wet op het consumentenkrediet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies vannr. W.....);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Economische Zaken van, nr. WJZ

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder schuldbemiddeling: schuldbemiddeling als bedoeld in artikel 47, tweede lid, van de Wet op het consumentenkrediet.

Artikel 2

Als natuurlijke personen of rechtspersonen, ten aanzien van wie het verbod van schuldbemiddeling, gesteld in artikel 47, eerste lid, van de Wet op het consumentenkrediet niet van toepassing is, worden aangewezen natuurlijke personen en rechtspersonen die bij het verrichten van schuldbemiddeling voldoen aan de eisen, neergelegd in de artikelen 3 en 4.

Artikel 3

1. Indien de schuldbemiddeling niet heeft geleid tot totstandkoming van een overeenkomst tot schuldregeling met alle bekende schuldeisers, mag geen vergoeding worden bedongen, in rekening worden gebracht of worden aanvaard.

2. De overeenkomst tot schuldregeling wordt aangegaan voor een periode van ten hoogste 36 maanden, te rekenen vanaf de dagtekening van de overeenkomst tot schuldregeling.

3. Het vrij te laten bedrag in het kader van schuldbemiddeling wordt berekend aan de hand van de richtlijnen die in het kader van de uitvoering van artikel 295 van de Faillissementswet worden gehanteerd door de rechter-commissaris in de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen. De vergoeding mag niet in mindering worden gebracht op het vrij te laten bedrag van de schuldenaar.

Artikel 4

1. Tijdens het startgesprek informeert de schuldbemiddelaar de schuldenaar en diens schuldeisers schriftelijk over de wettelijke taak die gemeenten op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening hebben.

2. De schuldbemiddelaar maakt na ten hoogste 120 dagen, gerekend vanaf het startgesprek, aan schuldeisers en schuldenaar schriftelijk duidelijk of een schuldregeling voor de schuldenaar kan worden opgezet.

3. De schuldbemiddelaar maakt voor de schuldenaar en schuldeisers inzichtelijk welke kostenposten in rekening worden gebracht en welk tarief daarvoor wordt gehanteerd.

4. De schuldbemiddelaar heeft een toereikende beschrijving van de verschillende werkprocessen die hij volgt.

5. Alle schuldregelingen worden door de schuldbemiddelaar uitgevoerd op basis van gelijkberechtiging van schuldeisers, met inachtneming van wettelijke voorrechten.

6. De schuldbemiddelaar heeft een klachtenregeling en informeert de schuldenaar en diens schuldeisers daarover.

7. De schuldbemiddelaar bewaart de onderliggende bescheiden gedurende vijf jaar, gerekend vanaf het startgesprek.

8. De schuldbemiddelaar is in het bezit van een verklaring omtrent het gedrag als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, dan wel, indien hij is gevestigd in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of in Zwitserland, een met deze verklaring overeenkomend document, afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in de staat van herkomst

9. Indien geen schuldregeling tot stand is gekomen, en geen verklaring op grond van artikel 285, sub f, van de Faillissementswet wordt afgegeven, informeert de schuldbemiddelaar de schuldenaar nogmaals over de gemeentelijke schuldhulpverlening en stuurt hij, indien de schuldenaar daarom verzoekt, diens bescheiden door naar de instantie voor de gemeentelijke schuldhulpverlening.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.

Artikel 6

Dit besluit wordt aangehaald als: Vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Economische Zaken,

NOTA VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Op grond van artikel 47, tweede lid, van de Wet op het consumentenkrediet (Wck) wordt onder schuldbemiddeling verstaan het in de uitoefening van een bedrijf of beroep, anders dan door het aangaan van een krediettransactie, verrichten van diensten, gericht op de totstandkoming van een regeling met betrekking tot de bestaande schuldenlast van een natuurlijke persoon, geheel of gedeeltelijk voortvloeiend uit een of meer krediettransacties. Schuldbemiddeling heeft derhalve betrekking op activiteiten die zijn gericht op de totstandkoming van een schuldregelingsovereenkomst tussen een schuldenaar en zijn schuldeisers, waarmee alle schuldeisers instemmen met finale kwijting van de vorderingen waarop de regeling betrekking heeft. Schuldbemiddeling is een belangrijk onderdeel binnen de minnelijke schuldhulpverlening, omdat het als voorportaal functioneert voor eventuele toepassing van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen die is opgenomen in titel III van de Faillissementswet. Op grond van artikel 285, sub f, van de Faillissementswet is voor toepassing van de schuldsaneringsregeling een met redenen omklede verklaring vereist dat er geen reële mogelijkheden zijn om tot een buitengerechtelijke schuldregeling te komen.

Schuldbemiddeling is op grond van artikel 47, eerste lid, van de Wck verboden. Artikel 48 van de Wck formuleert echter een aantal vrijstellingen van het verbod. Op grond van de vrijstellingen van artikel 48 van de Wck mag schuldbemiddeling tegen betaling worden aangeboden door gemeenten, gemeentelijke kredietbanken en bepaalde gereguleerde beroepen zoals advocaten, bewindvoerders en notarissen. Overige partijen is het slechts toegestaan om schuldbemiddeling te verrichten indien daarvoor geen vergoeding wordt gevraagd (schuldbemiddeling 'om niet'). De regering ziet aanleiding voor een uitbreiding van de mogelijkheden voor private schuldbemiddeling. Het onderhavige besluit geeft invulling aan artikel 48, eerste lid, onder d, van de Wck en vormt daarmee een vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling.

Naast schuldbemiddeling kunnen ook andere activiteiten deel uitmaken van minnelijke schuldhulpverlening. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om financiële voorlichting, budgetcoaching en budgetbeheer. Deze activiteiten vallen niet onder het verbod (en de uitzonderingen op het verbod) op schuldbemiddeling uit de Wck, en vallen daardoor tevens buiten de reikwijdte van het voorgestelde besluit. Ook in de huidige situatie kan voor deze activiteiten door private partijen een vergoeding worden gevraagd. Voor activiteiten in het kader van budgetbeheer is het verbod op het aantrekken van opvorderbare gelden in artikel 3:5 van de Wet op het financieel toezicht relevant. Op de naleving van artikel 3:5 van de Wet op het financieel toezicht wordt toegezien door De Nederlandsche Bank.

2. Inhoud van het besluit

Met deze algemene maatregel van bestuur wordt invulling gegeven aan artikel 48, eerste lid, onder d, van de Wck, en wordt private partijen – mits zij voldoen aan een aantal strikte voorwaarden – toegestaan schuldbemiddeling tegen betaling te verrichten. Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op de voorgeschiedenis van schuldbemiddeling tegen betaling, de aanleiding voor het onderhavige besluit en de hoofdlijnen van het besluit.

2.1 Voorgeschiedenis schuldbemiddeling tegen betaling

De achtergrond van het verbod op schuldbemiddeling komt voort uit misstanden die zich in het verleden hebben voorgedaan. Zo is het bijvoorbeeld voorgekomen dat schuldbemiddelaars zeer hoge vergoedingen in rekening brachten bij schuldenaren, zonder dat er voor schuldenaren enige zekerheid was dat de schuldbemiddeling daadwerkelijk zou leiden tot een oplossing voor hun schulden. Schuldenaren raakten in deze gevallen daardoor juist in grotere problemen. Het verbod op schuldbemiddeling heeft als belangrijkste doel om schuldenaren gelet op hun kwetsbare positie te beschermen tegen onwenselijke gedragingen van schuldbemiddelaars. De uitzonderingen die in artikel 48 Wck op het verbod worden gemaakt voor schuldbemiddeling 'om niet' en schuldbemiddeling door gemeenten, gemeentelijke kredietbanken en bepaalde gereguleerde beroepen bieden voorts waarborgen tegen onwenselijke vormen van schuldbemiddeling, bijvoorbeeld doordat aan deze partijen in aparte wet- en regelgeving specifieke eisen worden gesteld.

Tegelijkertijd vormt de huidige regelgeving een belangrijke beperking voor bonafide private schuldbemiddelaars, die niet vallen onder de uitzonderingsgronden, om een nuttige maatschappelijke bijdrage te leveren in het oplossen van schuldenproblemen. Om de mogelijkheden voor private schuldbemiddeling te verruimen heeft reeds eerder een algemene maatregel van bestuur gegolden ter vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling. Tussen augustus 1998 en juli 2000 gold het Tijdelijk vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars (Besluit van 3 juli 1998, houdende voorlopige vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling tegen betaling, Stb. 1998, nr. 454; hierna: Tijdelijk vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars). Op grond van deze regeling mochten private schuldbemiddelaars die zich lieten registreren en zich hielden aan bepaalde codes (onder andere wat betreft de berekening van de aflossingscapaciteit van schuldenaren) een vergoeding vragen voor geslaagde schuldbemiddeling aan schuldenaren.

Het Tijdelijk vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars is echter niet effectief gebleken. De belangrijkste reden hiervoor was dat de zeer strikte regulering van met name de vergoeding die schuldbemiddelaars in rekening mochten brengen, schuldbemiddelaars onvoldoende ruimte liet om kostendekkend te opereren. Bij het aflopen van het besluit in 2000 is naar aanleiding van verzoeken vanuit de Tweede Kamer gemeld dat een nieuw vrijstellingsbesluit zou worden voorbereid waarbij de vergoeding voor schuldbemiddeling specifieke aandacht zou krijgen (Kamerstukken II 2000/01, 24 515, nr. 58, p. 2). Omdat het onderwerp raakvlakken heeft met een veelheid aan complexe beleidsterreinen is herhaaldelijk met de betrokken partijen overleg gevoerd over de inhoud en vormgeving van de maatregel. Bij brief van 16 december 2011 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het voornemen om een algemene maatregel van bestuur op

te stellen op basis waarvan private schuldbemiddelaars in staat zijn om een vergoeding voor hun activiteiten te vragen, mits zij zouden voldoen aan een aantal voorwaarden (Kamerstukken II 2011/12, 32 291, nr. 53). In dat kader is met meerdere partijen overleg gevoerd over de inhoud en vormgeving van de maatregel. Dit heeft uiteindelijk geleid tot het onderhavige besluit.

2.2 Aanleiding voor het vrijstellingsbesluit

Uit de Monitor betalingsachterstanden 2011 van huishoudens blijkt dat het aantal Nederlandse huishoudens dat in financieel zwaar weer verkeert de afgelopen jaren is toegenomen: in 2009, 2010 en 2011 had respectievelijk 24,8%, 26,7% en 27,8% van alle huishoudens een vorm van betalingsachterstanden.¹ Het bestaan van een betalingsachterstand kan een indicatie zijn van een verhoogd risico op problematische schulden, een situatie waarbij schuldhulpverlening vaak de enige uitweg is om de financiële problemen op te lossen. Uit cijfers van de Nederlandse Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) komt naar voren dat het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening de afgelopen jaren aanzienlijk is gestegen. De NVVK rapporteert dat het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening tussen 2008 en 2013 is toegenomen van 44.000 naar 89.000 en dat ook de gemiddelde schuld per schuldenaar is toegenomen.² Ook is sprake van een stijging van het aantal verzoeken om toepassing van de schuldsaneringsregeling uit de Wsnp. In de periode tussen 2008 en 2012 is sprake van een toename van het totale aantal verzoeken van 11.031 naar 19.031.³

Sinds 1 juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening van kracht. Op grond van de zorgplicht uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening rust op gemeenten een publieke taak tot integrale schuldhulpverlening. Met dit wettelijk kader wordt een bodem in de gemeentelijke schuldhulpverlening gelegd, waaraan gemeenten moeten voldoen. Gemeenten hebben derhalve een publieke taak die betrekking heeft op het realiseren van een brede toegankelijkheid en integrale schuldhulpverlening waarop schuldenaren in beginsel een beroep kunnen doen. Met name in gevallen waarbij schulden onderdeel zijn van meerdere problemen dan wel het gevolg zijn van onderliggende problematiek, zoals verslaving, is integrale schuldhulpverlening een belangrijke voorwaarde voor een effectieve aanpak. Gemeentelijke schuldhulpverlening vormt hiermee een belangrijk vangnet voor een kwetsbare groep in de samenleving. De publieke taak van gemeenten tot integrale schuldhulpverlening wordt gefinancierd uit publieke middelen.

Een belangrijke ontwikkeling die zich in de afgelopen jaren heeft voorgedaan is dat de schuldenproblematiek steeds vaker niet meer beperkt is tot een specifieke groep. Zo komt het in de laatste jaren steeds vaker voor dat sprake is van schulden bij werkende huishoudens met een modaal of zelfs bovenmodaal inkomen. Vaak betreft dit groepen die geen gebruik (willen) maken van gemeentelijke schuldhulpverlening.⁴ Het is denkbaar dat sommige schuldenaren een persoonlijke voorkeur hebben om niet een

¹ Panteia, 'Monitor betalingsachterstanden', december 2011.

² Jaarcijfers NVVK 2013.

³ Zie Combrink-Kuiters, Beters en Vlemmings, 'Monitor Wsnp.', 2012.

⁴ Zie Jaarverslag NVVK 2012 en Panteia, 'Huishoudens in de rode cijfers 2012', januari 2013.

beroep te doen op gemeentelijke schuldhulpverlening. Voorts kan het voorkomen dat schuldenaren niet in aanmerking komen voor gemeentelijke schuldhulpverlening, bijvoorbeeld als zij daar reeds eerder een beroep op hebben gedaan.

De gegroeide vraag naar schuldhulpverlening creëert een maatschappelijke behoefte om de mogelijkheden voor private schuldbemiddeling te verruimen. Om recht te doen aan de keuzevrijheid van mensen en mensen die geen beroep willen of kunnen doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening een mogelijkheid te bieden om hun schulden op te lossen, wordt met het voorgestelde besluit de mogelijkheid gecreëerd voor private partijen om schuldbemiddeling tegen betaling uit te voeren. Dit kan er voorts toe bijdragen dat gemeenten hun publieke taak, die wordt gefinancierd uit publieke middelen, op een effectieve en goede wijze kunnen blijven invullen. Diverse private partijen hebben bij de totstandkoming van het voorgestelde besluit aangegeven een nuttige bijdrage te kunnen en willen leveren om schuldenproblemen van mensen in een minnelijk traject op te lossen.

Om een goed inzicht in de effectiviteit van het onderhavige besluit in de praktijk te verkrijgen, wordt het onderhavige besluit 2 jaar na inwerkingtreding geëvalueerd.. Hierbij zal worden bezien welke gevolgen de uitbreiding van private schuldbemiddeling heeft gehad, en hoe de samenloop met de publieke taak voor gemeenten tot integrale schuldhulpverlening is geweest.

2.3 Hoofdpijnen van het vrijstellingsbesluit

Het onderhavige besluit betreft een invulling van artikel van artikel 48, eerste lid, onder d, van de Wck en vormt daarmee een vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling. De regering realiseert zich dat de activiteiten die in het kader van schuldbemiddeling worden verricht betrekking hebben op kwetsbare situaties. Om deze reden is een aantal strikte eisen opgenomen om de positie van schuldenaren door de verruiming van de mogelijkheden voor schuldbemiddeling voldoende te waarborgen. Ook is rekening gehouden met de ervaringen die zijn opgedaan met het Tijdelijk vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars, opdat gekomen kan worden tot een daadwerkelijk effectieve regeling. Voorts is in dit besluit een aantal kwaliteitseisen opgenomen. Daarmee worden de eisen die aan de hoogte van de vergoeding en in het kader van een certificaat kunnen worden ingesteld, inhoudelijk ingevuld.

Artikel 2 bevat een categoriale aanwijzing van natuurlijke personen en rechtspersonen die tegen betaling schuldbemiddeling mogen verrichten. De artikelen 3 en 4 bevatten voorts een aantal voorwaarden en kwaliteitseisen waaraan moet worden voldaan. Bij de formulering van de eisen in het voorgestelde besluit is aangesloten bij ontwikkelingen in het kader van de certificering binnen de schuldhulpverlening. Schuldbemiddelaars, die een beroep willen doen op de vrijstelling die met dit besluit wordt geïntroduceerd, zullen moeten kunnen aantonen dat zij voldoen aan alle eisen van de artikelen 3 en 4. Op de naleving van de eisen in de artikelen 3 en 4 wordt toegezien door de Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving, dat daarvoor ook over een handavingsinstrumentarium beschikt. Hierop wordt nader ingegaan in paragraaf 5 van deze nota van toelichting.

Zolang een schuldbemiddelaar door middel van een certificaat aantoont te voldoen aan de eisen van de norm NEN 8048-1 (eisen aan schuldhulpverleningsorganisaties) zal de

Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving daar in haar toezicht rekening mee houden (toezichtsondersteunende variant van certificatie). Van een schuldbemiddelaar die gecertificeerd is op basis van de norm NEN 8048-1 mag namelijk verwacht worden dat deze tevens in staat is te voldoen aan de eisen van de artikelen 3 en 4. De precieze invulling van het toezichtsbeleid en de rol van het certificaat daar in is aan de Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving. Een voorwaarde hieraan is wel dat het certificaat is afgegeven door een certificerende instelling die door de Raad voor Accreditatie is geaccrediteerd op basis van de norm NEN-EN 45011:1998 of de norm NEN-EN-ISO/IEC 17065/2012 voor het afgeven van certificaten die verklaren dat een schuldbemiddelaar voldoet aan de eisen van NEN 8048-1. Deze voorwaarde zorgt er voor dat er een gerechtvaardigd vertrouwen kan zijn dat het certificaat is afgegeven door een certificerende instelling die onafhankelijk, onpartijdig en deskundig te werk gaat.

Geen vergoeding als geen regeling tot stand is gekomen (artikel 3, eerste lid)

Op grond van artikel 3, eerste lid, geldt als eis dat een schuldbemiddelaar geen vergoeding in rekening mag brengen voordat een regeling tot stand is gekomen tussen de schuldenaar en alle bekende schuldeisers over de aflossing van de schuldenlast. Bij de schuldbemiddeling zullen private schuldbemiddelaars reeds verschillende activiteiten moeten verrichten (bijvoorbeeld startgesprekken met de schuldenaar, contacten met schuldeisers) voordat duidelijk is of gekomen kan worden tot een overeenkomst tot schuldregeling. Deze activiteiten mogen niet in rekening worden gebracht voordat een overeenkomst tot schuldregeling tot stand is gekomen. Pas op het moment dat zowel de schuldenaar als alle bekende schuldeisers akkoord zijn met de voorgestelde regeling mag een vergoeding in rekening worden gebracht. Deze eis schept duidelijkheid voor schuldenaren en voorkomt dat aan schuldbemiddelaars een vergoeding wordt betaald voor activiteiten die niet leiden tot aflossing van de schuldenlast.

De looptijd van de overeenkomst tot schuldregeling is maximaal 36 maanden (artikel 3, tweede lid)

Met artikel 3, tweede lid, wordt als eis gesteld dat de overeenkomst tot schuldregeling wordt aangegaan voor een periode van maximaal 36 maanden. Enerzijds wordt zo de periode waarin aflossingen moeten worden betaald beperkt. Anderzijds beoogt de beperking bij te dragen aan de totstandkoming van realistische schuldregelingen. De periode van maximaal 36 maanden komt overeen met de praktijk die wordt gehanteerd door gemeenten in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, alsook door bewindvoerders op grond van de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen.

De vergoeding mag niet ten laste komen van het vrij te laten bedrag (artikel 3, derde lid)

Op grond van artikel 3, derde lid, mag de vergoeding voor private schuldbemiddelaars niet ten laste komen van het zogeheten vrij te laten bedrag, zoals dat wordt berekend aan de hand van de richtlijnen die in het kader van de uitvoering van artikel 295 van de Faillissementswet worden gehanteerd door de rechter-commissaris in de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen. Deze zogenoemde Recofa-richtlijnen

voor schuldsaneringsregelingen ⁵bevatten regels voor de verdere behandeling van schuldsaneringsregelingen. De richtlijnen zijn ontwikkeld door de Recofa, in samenspraak met de Raad voor Rechtsbijstand te 's-Hertogenbosch en in 2009 opnieuw geredigeerd door de werkgroep Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken. De voorwaarde dat de vergoeding niet ten laste mag komen van het vrij te laten bedrag heeft als gevolg dat de vergoeding voor schuldbemiddeling zal worden betaald uit het gedeelte van het inkomen van de schuldenaar dat beschikbaar is voor aflossing van zijn schulden. De hiervoor te hanteren rekenmethode is opgenomen in paragraaf 3.8 van de Recofa-richtlijnen voor schuldsaneringsregelingen.

In het onderhavige vrijstellingsbesluit is de vergoeding die schuldbemiddelaars op grond van dit besluit mogen vragen niet gemaximeerd. Naar het oordeel van de regering is het niet noodzakelijk om een maximumvergoeding voor schuldbemiddeling voor te schrijven omdat de vergoeding, gelet op artikel 3, derde lid, ten laste komt van de aflossingscapaciteit van de schuldenaar. De vergoeding voor schuldbemiddeling wordt in de praktijk dus betaald vanuit de boedel. Doordat de opbrengst voor schuldeisers wordt verminderd met de vergoeding voor schuldbemiddeling zullen schuldeisers niet akkoord gaan met een te hoge vergoeding. Hierdoor ontstaat voor schuldbemiddelaars een prikkel om de vergoeding voor schuldbemiddeling beperkt te houden. Schuldbemiddelaars mogen immers, als gevolg van artikel 3, eerste lid, enkel een vergoeding voor hun activiteiten vragen indien een schuldregeling tot stand is gekomen met alle schuldeisers. Een andere reden om geen maximumvergoeding voor schuldbemiddeling voor te schrijven betreft het belang van schuldbemiddelaars om hun vergoeding te kunnen afstemmen op het individuele geval. Ervaringen met het Tijdelijk vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars hebben namelijk geleerd dat een te beperkte ruimte om een vergoeding te vragen ervoor kan zorgen dat geen sprake is van een effectieve regeling.

Informatie- en inlichtingenplicht (artikel 4, eerste en negende lid)

Op grond van artikel 4, eerste lid, zal een schuldbemiddelaar een schuldenaar, tijdens het startgesprek, en diens schuldeisers, voorafgaand aan het sluiten van een overeenkomst tot schuldregeling, schriftelijk moeten informeren over de wettelijke taak die gemeenten op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening hebben. Gemeenten hebben op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening integrale schuldhulpverlening tot taak. Door schuldenaren actief te informeren zijn zij ervan op de hoogte dat zij ook voor bemiddeling van hun schulden, als onderdeel van integrale schuldhulpverlening, een beroep kunnen doen op gemeenten. Integrale schuldhulpverlening is veelal te prefereren als sprake is van meerdere onderliggende problemen. Als de schuldbemiddelaar geen schuldregeling tot stand kan brengen, bijvoorbeeld omdat voor de schuldenaar integrale hulpverlening nodig is of de schuldeisers niet willen meewerken, wijst hij de schuldenaar nogmaals op de mogelijkheid om een beroep te kunnen doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening. De schuldbemiddelaar is vervolgens verplicht om, op verzoek van de schuldenaar, de gegevens die verzameld zijn om tot een schuldregeling te komen aan de gemeentelijke

⁵ De richtlijnen zijn te vinden op: <http://www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht/Pages/default.aspx>.

schuldhulpverlening te sturen. Schuldbemiddelaars zullen aan de hand van het dossier van de schuldenaar moeten kunnen aantonen dat zij voorafgaand aan het sluiten van een schuldregelingsovereenkomst hebben voldaan aan deze informatieplicht.

Termijn van 120 dagen (artikel 4, tweede lid)

Op grond van artikel 4, tweede lid, dient een schuldbemiddelaar binnen 120 dagen na ondertekening van de overeenkomst met de schuldenaar duidelijkheid te verschaffen of een schuldregeling voor de schuldenaar kan worden opgezet. Hierbij wordt gerekend vanaf het startgesprek tussen schuldbemiddelaar en schuldenaar. Met deze eis wordt de onzekerheid voor schuldenaren zo klein mogelijk gehouden. Ook worden schuldbemiddelaars gestimuleerd spoedig na sluiting van de overeenkomst met de schuldenaar inzicht te verkrijgen in de schuldsituatie van de schuldenaar om de kans van slagen van een schuldregeling te vergroten.

Inzichtelijkheidseis (artikel 4, derde lid)

Artikel 4, derde lid, stelt een eis op het gebied van inzichtelijkheid. Het is voor alle betrokken partijen van groot belang dat schuldbemiddelaars voldoende inzicht bieden in de vergoeding die in rekening worden gebracht. Hierdoor kunnen partijen een goede afweging maken. Schuldbemiddelaars zullen inzichtelijk moeten maken hoe hoog de vergoeding is die in rekening wordt gebracht voor schuldbemiddeling. Ook moet daarbij duidelijk worden gemaakt uit welke kostenposten de vergoeding is opgebouwd.

Beschrijving van de werkprocessen (artikel 4, vierde lid)

Op grond van artikel 4, vierde lid, van dit besluit dient een schuldbemiddelaar te beschikken over een toereikende beschrijving van de verschillende werkprocessen van schuldbemiddeling. Daarbij zal in ieder geval moeten worden beschikt over een beschrijving van de aanmelding en intakeprocedure, de inventarisatie van de schulden, de berekening van de afloscapaciteit, de communicatie met schuldeisers, de uitvoering van de schuldregeling en, in voorkomend geval, de afgifte van een verklaring ex artikel 285 lid 1 sub f Faillissementswet.

Gelijkberechtiging van schuldeisers (artikel 4, vijfde lid)

Op grond van artikel 4, vijfde lid, dienen schuldregelingen te worden uitgevoerd op basis van gelijkberechtiging van schuldeisers, met inachtneming van wettelijke voorrechten. Concreet betekent dit dat betalingen aan schuldeisers dienen plaats te vinden naar evenredigheid van hun vordering. Daarbij dient rekening te worden gehouden met wettelijke voorrechten en de voorschriften daarover.

Beschikking over klachtenregeling (artikel 4, zesde lid)

Op grond van artikel 4, zesde lid, dient een schuldbemiddelaar op grond van artikel 4, zesde lid, te beschikken over een klachtenregeling. Schuldbemiddelaars dienen de schuldenaar en diens schuldeisers voorafgaand aan ondertekening van de regeling tot schuldovereenkomst te informeren over het bestaan van de klachtenregeling, alsook de wijze waarop en termijn waarbinnen klachten worden behandeld.

Bewaarplicht (artikel 4, zevende lid)

Met de eis van artikel 4, zevende lid, worden schuldbemiddelaars verplicht onderliggende bescheiden gedurende vijf jaar te bewaren en daartoe een dossier aan te leggen. Hiermee wordt geborgd dat bij het toezicht op de naleving van de regels

van artikel 3 en artikel 4 van dit besluit voldoende inzicht is in de werkwijze van de schuldbemiddelaar. Op deze verwerking is de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. Dat betekent onder meer dat de schuldbemiddelaars, gelet ook op de kwetsbare positie van de schuldenaars, de gegevens niet zonder meer aan derden mogen verstrekken en dat de gegevens alleen mogen worden bewaard voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt.

Verklaring omtrent het gedrag (artikel 4, achtste lid)

Om onwenselijke of frauduleuze activiteiten zoveel mogelijk te voorkomen is de schuldbemiddelaar verplicht in het bezit te zijn van een verklaring omtrent het gedrag als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Iedere natuurlijke persoon die werkzaam is op het gebied van private schuldbemiddeling moet in het bezit zijn van een verklaring omtrent het gedrag voor natuurlijke personen. Daarnaast geldt, indien er sprake is van een rechtspersoonlijkheid, tevens de verplichting tot het hebben van een verklaring omtrent het gedrag voor rechtspersonen. Een schuldbemiddelaar die buiten Nederland is gevestigd kan niet in aanmerking komen voor een verklaring omtrent het gedrag. In dat geval geldt voor een schuldbemiddelaar die is gevestigd in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of in Zwitserland, dat hij dient te beschikken over een met de verklaring omtrent het gedrag overeenkomend document, afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in de staat van herkomst.

3. Relatie met andere wet- en regelgeving

In deze paragraaf wordt ingegaan op de relatie met andere wet- en regelgeving, meer specifiek de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Faillissementswet.

Relatie met de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Met het onderhavige besluit wordt de mogelijkheid gecreëerd voor private partijen om schuldbemiddeling tegen betaling aan te bieden. Dit dient als aanvulling op de wettelijke taak voor gemeenten zoals neergelegd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Gemeenten hebben op grond van deze wet de wettelijke taak voor integrale schuldhulpverlening. Als gevolg van de zorgplicht uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kunnen schuldenaren in beginsel altijd een beroep doen op integrale schuldhulpverlening door gemeenten ('vangnet'). Het onderhavige vrijstellingsbesluit doet daaraan niets af. Door de informatieplicht voor private schuldbemiddelaars in artikel 4, eerste lid, van dit besluit, zijn schuldenaren op de hoogte van de mogelijkheden tot integrale schuldhulpverlening bij gemeenten. Schuldenaren kunnen hierdoor bewuster kiezen voor passende dienstverlening. Private schuldbemiddelaars kunnen met name een aanvullende rol spelen indien schuldenaren niet naar de gemeente willen of niet voor gemeentelijke schuldhulpverlening in aanmerking komen. Sommige schuldenaren hebben een persoonlijke voorkeur voor schuldbemiddeling door een private schuldbemiddelaar in plaats van door gemeenten. In dat geval moeten zij kunnen kiezen voor de door hen gewenste (private) dienstverlener. Het feit dat mensen niet (meer) voor gemeentelijke schuldhulpverlening in aanmerking kunnen komen, betekent niet dat zij geen zelf geen professionele hulp mogen zoeken om met hun schuldeisers tot een schuldregeling te komen. De regering is van mening dat de private schuldbemiddelaar dan een vergoeding moet kunnen vragen. Daarvoor is dan wel noodzakelijk dat de schuldeisers

bereid zijn om mee te werken aan een schuldregeling van de desbetreffende schuldenaar.

Schuldenaren waarbij schulden onderdeel zijn van meerdere problemen dan wel het gevolg zijn van onderliggende problematiek, zoals verslaving, zullen over het algemeen eerder gebaat zijn bij integrale gemeentelijke schuldhulpverlening. In die situatie is volgens de regering een actieve doorverwijzing door de private schuldbemiddelaar naar de gemeentelijke schuldhulpverlening op zijn plaats. Gelet op het vereiste dat geen vergoeding in rekening mag worden gebracht indien geen regeling tot stand is gekomen, hebben private schuldbemiddelaars geen belang te investeren in de dienstverlening aan mensen waarvan vooraf al ingeschat kan worden dat zij (nog) niet klaar zijn voor een schuldregeling. Dit is bij de totstandkoming van het voorgestelde besluit door een aantal private schuldbemiddelaars bevestigd. Gemeenten en private schuldhulpverleners kunnen hierover voorts nadere afspraken maken. Ten behoeve van een goede wisselwerking tussen de private schuldbemiddelaar en de gemeentelijke schuldhulpverlening regelt dit besluit daarnaast dat de schuldbemiddelaar verplicht is de schuldenaar vooraf dan wel na het vroegtijdig afbreken van het traject om tot een schuldregeling te komen te informeren over de mogelijkheden van de gemeentelijke schuldhulpverlening. Ook is bepaald dat de private schuldbemiddelaar verplicht is de informatie die hij heeft verkregen in de uitvoering van zijn private activiteiten op verzoek van de schuldenaar aan de gemeentelijke schuldhulpverlening te verstrekken.

Relatie met de Faillissementswet

Het onderhavige besluit behelst een aanvulling van de minnelijke schuldhulpverlening met de mogelijkheid tot private schuldbemiddeling tegen betaling. Door private schuldbemiddelaars toe te staan een aanvullende rol te spelen naast de bestaande mogelijkheden binnen de minnelijke schuldhulpverlening kan de druk op de wettelijke schuldhulpsaneringsregeling natuurlijke personen mogelijk worden verkleind. Voorts geldt op grond van artikel 284 van de Faillissementswet dat een natuurlijke persoon, indien redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, kan verzoeken de toepassing van de schuldsaneringsregeling uit te spreken. Op grond van artikel 285, eerste lid onder f, van die wet geldt dat bij het verzoekschrift daartoe moet zijn opgenomen een met redenen omklede verklaring dat er geen reële mogelijkheden zijn om tot een buitengerechtelijke schuldregeling te komen. Deze verklaring wordt afgegeven door het college van burgemeesters en wethouders, maar kan ook worden afgegeven door particuliere schuldbemiddelaars die op grond van dit besluit zijn vrijgesteld (zie ook de uitspraak van de Raad van State, ABRvS 10 november 2012, LJN: BN8056).

4. Bedrijfseffecten/regeldruk

Met enkele randvoorwaarden en kwaliteitseisen die aan private schuldbemiddelaars worden gesteld zijn inhoudelijke nalevingskosten en administratieve lasten gemoeid. Bij inhoudelijke nalevingskosten gaat het specifiek over de kosten die verbonden zijn aan de verplichting tot het doen of nalaten van handelingen of gedragingen. Bij administratieve lasten gaat het specifiek over de verplichting tot het verschaffen van informatie over handelingen of gedragingen. Ook zijn er met dit besluit toezichtlasten gemoeid, dat wil zeggen kosten die ondernemingen moeten dragen als gevolg van het

toezicht op de naleving van de regels voor schuldbemiddeling. De precieze omvang van de inhoudelijke nalevingskosten, administratieve lasten en toezichtlasten is erg onzeker, omdat deze kosten mede afhangen van het aantal bemiddelaars dat een beroep op onderhavig vrijstellingsbesluit zal doen en het aantal schuldbemiddelingstrajecten dat zij elk jaar zullen doorlopen. Geschat wordt dat het totaal aan nalevingskosten, administratieve lasten en toezichtlasten jaarlijks circa €50.000 tot €100.000 omvat.

De eisen die zijn opgenomen in de artikelen 3 en 4 zijn aan te merken als eisen aan de dienstverlening als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de Dienstenrichtlijn. Daarom dient het besluit te worden genotificeerd. Naar het oordeel van de regering zijn de eisen gerechtvaardigd vanwege de bescherming van kwetsbare personen. De eisen strekken ertoe om misstanden in de private schuldbemiddeling zoals die zich in het verleden hebben voorgedaan te voorkomen. Daarmee zijn de eisen volgens de regering noodzakelijk wegens de openbare orde. De eisen gaan niet verder dan in dat kader nodig is. Verder gelden de eisen voor een ieder die een beroep wil doen op de vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling tegen betaling, ongeacht of die persoon in Nederland is gevestigd of in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of in Zwitserland. Volgens de regering voldoen de eisen daarmee aan de in artikel 16, eerste lid, van de Dienstenrichtlijn genoemde criteria, te weten geen strijd met het non-discriminatiebeginsel, noodzakelijk wegens openbare orde, openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van het milieu en geen strijd met het evenredigheidsbeginsel.

5. Uitvoeringstoets

Op grond van artikel 48a Wck zijn medewerkers werkzaam bij Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving aangewezen voor het toezicht op de naleving van de regels voor schuldbemiddeling. Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving kan op eigen initiatief en naar eigen inzicht haar medewerkers belasten met het uitoefenen van toezicht bij instellingen die schuldbemiddeling verrichten. Zij kunnen bij deze instellingen inzage doen in boeken en bescheiden, informatie opvragen en medewerkers bevragen en maken van hun bevindingen een rapport op. De buitengewoon opsporingsambtenaren van Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving zijn bevoegd tot het opsporen van overtredingen van de artikelen 47 en 48 van de Wck, die op grond van de Wet op de economische delicten strafbaar zijn gesteld. De buitengewoon opsporingsambtenaren van Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving kunnen een dergelijk onderzoek starten op basis van de resultaten van een toezichtonderzoek en/of concrete signalen vanuit de sector. Indien naar hun oordeel sprake is van een overtreding van de regels voor schuldbemiddeling, maken zij daarover proces-verbaal op en dragen zij het dossier over aan het Openbaar Ministerie.

De Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving heeft op het voorliggende voorstel een uitvoeringstoets uitgevoerd. In haar uitvoeringstoets merkt de Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving op dat haar toezicht mogelijk effectiever zal zijn indien zij over bevoegdheden zou beschikken voor bestuursrechtelijke sanctionering van overtredingen, zoals een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom. Het voornemen bestaat het handhavingsinstrumentarium

van Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving uit te breiden met bestuursrechtelijke sanctiebevoegdheden, zoals een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom. Daartoe wordt een wetsvoorstel voorbereid.

De Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving doet de suggestie om in de nota van toelichting toe te lichten dat schuldbemiddelaars per cliënt een dossier dienen bij te houden, waarin alle relevante stukken op overzichtelijke wijze worden verzameld en bewaard. Dit voorstel is verwerkt.

De Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving geeft in overweging om in de nota van toelichting op te nemen dat de overeenkomst tot schuldregeling alomvattend moet zijn en dat voor de duur van 36 maanden geen extra kosten in rekening mogen worden gebracht door de schuldbemiddelaar in welke vorm en onder welke naam dan ook. Het onderhavige besluit heeft enkel betrekking op schuldbemiddeling in de zin van de Wck en kan daardoor geen regels opleggen aan activiteiten die buiten de reikwijdte van de Wck vallen. Deze suggestie is dus niet verwerkt. Wel wordt gelet op jurisprudentie van de Hoge Raad ten slotte opgemerkt dat de regels voor schuldbemiddeling in specifieke gevallen ook kunnen gelden voor andere activiteiten indien deze activiteiten in zeer nauwe relatie staan tot schuldbemiddeling (Hoge Raad 14 november 2000, nr. 00774/99 E, LJN: AA8296).

6. Consultatie

Om betrokken partijen en belanghebbenden de gelegenheid te geven hun zienswijzen op dit ontwerpbesluit kenbaar te maken, heeft een openbare consultatie plaatsgevonden. Gedurende zeven weken zijn partijen in de gelegenheid gesteld via de website www.internetconsultatie.nl hun visie op het ontwerpbesluit naar voren te brengen. Daarnaast hebben enkele partijen een mondelinge toelichting gegeven op hun schriftelijke reactie. Naast een algemene indruk van het ontwerpbesluit zijn de betrokken partijen specifiek om hun mening gevraagd ten aanzien van het voorstel om de vergoeding voor schuldbemiddeling niet te maximeren. De reacties zijn afkomstig van diverse betrokken partijen, waaronder (brancheverenigingen van) schuldhulpverleners en schuldeisers, partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen en overheidsorganen. Uit de consultatie komt het volgende naar voren.

Er bestaan verschillende opvattingen over de toegevoegde waarde van het voorgestelde besluit. Sommige partijen betwijfelen de noodzaak van uitbreiding van de mogelijkheden voor private schuldbemiddeling. Andere partijen geven aan een duidelijke meerwaarde te zien in het doel van het voorgestelde besluit of de mogelijkheid voor schuldbemiddeling tegen betaling als zeer wenselijk of zelfs noodzakelijk te zien. Hieruit komt het beeld naar voren dat de wijze waarop gemeentelijke schuldhulpverlening is vormgegeven en de behoefte aan toegenomen ruimte voor private schuldbemiddeling mogelijk lokaal verschillend is. Naar aanleiding van de reacties is in paragraaf 2.2 van de nota van toelichting nader ingegaan op de aanleiding en beoogde toegevoegde waarde van het voorgestelde besluit.

Vrijwel alle partijen benadrukken in hun reactie het belang van een goede kwaliteit van schuldbemiddeling. Enkele partijen hebben echter zorgen naar voren gebracht dat het voorgestelde besluit op een aantal onderdelen tekort schiet en aangegeven dat het risico op onwenselijke of frauduleuze activiteiten hierdoor mogelijk wordt vergroot. Naar aanleiding van de zorgen die in de consultatie naar voren zijn gebracht is in het voorliggende besluit de verplichting toegevoegd voor schuldbemiddelaars om te

beschikken over een verklaring omtrent het gedrag als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens .

Hoewel de kwaliteitseisen in het voorgestelde besluit volgens verschillende partijen sluitend lijken, is door enkele andere partijen het idee naar voren gebracht dat een toetsing vooraf de kwaliteit van dienstverlening zou kunnen bevorderen. Een partij vroeg in dit verband om de certificering aan de hand van norm NEN 8048-1 verplicht te stellen. De norm NEN 8048-1 (eisen aan schuldhulpverleningsorganisaties) is het resultaat van een vrijwillige certificering door schuldhulpverleners met het oog op onder meer verdere professionalisering van de sector. De regering onderschrijft dergelijke vormen van zelfregulering maar vindt een verplichtend karakter daarbij niet passen, ook omdat dit de verdere ontwikkeling van zelfregulering kan afremmen. Voorts is het gelet op de ervaringen met het Tijdelijk Vrijstellingsbesluit van belang dat enkel kwaliteitseisen worden gesteld die noodzakelijk en proportioneel zijn, opdat sprake is van een daadwerkelijk effectieve vrijstelling van het verbod op schuldbemiddeling. Wat betreft de kwaliteitseisen is in het onderhavige besluit zo veel mogelijk aangesloten bij de eisen van norm NEN 8048-1 en bij gedragscodes die reeds in de sector worden gehanteerd. Zo zal de Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving bij de toetsing op de naleving van de eisen van de artikelen 3 en 4 van dit besluit rekening houden met het aanwezig zijn van een certificaat dat aantoonst dat de schuldbemiddelaar voldoet aan de norm NEN 8048-1 (eisen aan schuldhulpverleningsorganisaties), mits het certificaat onder accreditatie is afgegeven. Ook vormt het principe dat geen vergoeding in rekening mag worden gebracht indien schuldbemiddeling niet heeft geleid tot een schuldregeling een waarborg voor de kwaliteit voor schuldbemiddeling. Omdat slechts een vergoeding kan worden gevraagd indien een schuldregeling tot stand is gekomen met alle schuldeisers, en omdat de vergoeding de facto wordt betaald door schuldeisers, is het vaak ook in het belang van schuldeisers een regeling te sluiten met schuldbemiddelaars die bekend staan om kwalitatief goede en betrouwbare dienstverlening. Zo is het denkbaar dat schuldeisers de voorkeur geven aan schuldbemiddelaars die zijn gecertificeerd of die zijn aangesloten bij een brancheorganisatie.

Een ander belangrijk aspect dat ten aanzien van de kwaliteit door verschillende partijen naar voren is gebracht betreft de relatie met de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. In de consultatie is door een aantal partijen de zorg naar voren gebracht dat het voornemen om de mogelijkheden voor private schuldbemiddeling te verruimen op gespannen voet staat met de wettelijke taak voor gemeenten tot integrale schuldhulpverlening. Enkele partijen merken in dit verband op dat er inzake schuldhulpverlening een regierol bij de gemeente zou moeten berusten. Dit uitgangspunt wordt in het onderhavige besluit gedeeld en is bijvoorbeeld de achtergrond van het vereiste van artikel 4, eerste lid, dat op de schuldbemiddelaar een informatieplicht ten aanzien van de wettelijke taak die gemeenten op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening hebben. Naar aanleiding van de consultatiereacties is voorts in de nota van toelichting nader uitgewerkt dat de beoogde uitbreiding van de mogelijkheden voor private schuldbemiddeling dient ter aanvulling op gemeentelijke en integrale schuldhulpverlening. Naar verwachting zullen private schuldbemiddelaars zich met name richten op schuldenaren waarbij de schuldsituatie niet het resultaat is van meerdere problemen, zoals verslaving. Gelet op het vereiste dat geen vergoeding in rekening mag worden gebracht indien geen regeling tot stand is gekomen, hebben private schuldbemiddelaars geen belang te investeren in de dienstverlening aan mensen waarvan vooraf al ingeschat kan worden

dat zij (nog) niet klaar zijn voor een schuldregeling. Ingeval schulden onderdeel zijn van meerdere problemen zullen schuldenaren over het algemeen eerder gebaat zijn bij integrale gemeentelijke schuldhulpverlening en is een doorverwijzing naar de gemeentelijke schuldhulpverlening op zijn plaats. Dit is bij de totstandkoming van het voorgestelde besluit door een aantal private schuldbemiddelaars bevestigd. Enkele partijen hebben vraagtekens geplaatst bij de eis in artikel 3, eerste lid, dat geen vergoeding mag worden bedongen, in rekening mag worden gebracht of mag worden aanvaard indien schuldbemiddeling niet heeft geleid tot een schuldregeling (het 'no cure no pay'-principe). Daarbij is benadrukt dat schuldbemiddeling een arbeidsintensief traject is en verschillende activiteiten behelst voorafgaand aan de totstandkoming van een regeling. Omdat daarbij niet altijd duidelijk is in hoeverre schuldbemiddeling leidt tot een geslaagd traject, betekent dit in feite dat schuldbemiddelaars dienen voor te financieren. Door enkele partijen is aangegeven dat dit de mogelijkheden voor een gezonde bedrijfsvoering van schuldbemiddelaars beperkt, waardoor de effectiviteit van het voorliggende besluit in het gedrang dreigt te komen. Hoewel het 'no-cure-no-pay'-principe inderdaad extra onzekerheid creëert voor de bedrijfsvoering van schuldbemiddelaars, acht de regering dit een noodzakelijke voorwaarde ten behoeve van de bescherming van schuldenaren. Doordat schuldbemiddelaars geen vergoeding in rekening mogen brengen indien geen schuldregeling tot stand is gekomen, wordt daarmee de onzekerheid voor schuldenaren (en schuldeisers) of daadwerkelijk een oplossing voor hun schulden kan worden gevonden zoveel mogelijk beperkt. Dit is in paragraaf 2.3 van de nota van toelichting uitgewerkt.

Door enkele partijen is tijdens de consultatie opgemerkt dat niet duidelijk is wat precies moet worden verstaan onder 'schuldbemiddeling' en hoe de regels ingrijpen op andere activiteiten in het kader van schuldhulpverlening zoals budgetcoaching, budgetbeheer en financiële voorlichting in het kader van vroegsignalering. Dit is in paragraaf 1 van de nota van toelichting nader toegelicht.

Ten aanzien van het voorstel om de vergoeding voor schuldbemiddeling niet te maximeren zijn de reacties in de consultatie verdeeld. Enkele partijen zijn van mening dat het nuttig is om een maximum in te stellen, terwijl anderen juist een maximumvergoeding onwenselijk achten. In het onderhavige besluit is ervoor gekozen geen maximumvergoeding voor schuldbemiddeling te hanteren. Een belangrijke reden hiervoor is dat dit niet noodzakelijk is. Omdat de vergoeding voor schuldbemiddeling de facto wordt betaald door schuldeisers, en omdat pas een vergoeding in rekening mag worden gebracht zodra er een regeling is en dus alle schuldeisers akkoord zijn, is er sprake van een natuurlijke demping van de hoogte van de vergoeding (zie ook Kamerstukken II 2000/01, 24 515, nr. 58, p. 2-3). Indien een schuldbemiddelaar naar het oordeel van schuldeisers een te hoge vergoeding in rekening wil brengen, zullen schuldeisers daarmee immers niet instemmen omdat dit de capaciteit van de schuldenaar om schulden terug te betalen beperkt. Schuldbemiddelaars hebben hierdoor een prikkel om de vergoeding voor schuldbemiddeling beperkt te houden. Het instellen van een maximumvergoeding zou daarnaast als belangrijk nadeel kunnen hebben dat het maximum door de sector wordt gezien als een door de overheid gelegitimeerde vergoeding en de vergoeding daardoor niet wordt gebaseerd op de onderliggende kosten.

Een enkele partij heeft de suggestie gedaan om een deel van de vergoeding voor schuldbemiddeling niet ten laste te laten komen van het gedeelte van het inkomen van de schuldenaar dat beschikbaar is voor aflossing van zijn schulden. Dit voorstel is niet

overgenomen. De regering is van mening dat schuldenaren voldoende leefgeld dienen over te houden. Om deze reden is in artikel 4, derde lid, van het onderhavige besluit voorgeschreven dat de vergoeding dient te worden betaald uit het gedeelte van het inkomen van de schuldenaar dat beschikbaar is voor aflossing van schulden, waarbij voor de berekening van de afloscapaciteit richtlijnen dienen te worden gehanteerd die in het kader van de uitvoering van artikel 295 van de Faillissementswet worden gehanteerd door de rechter-commissaris in de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (de eerdergenoemde Recofa-richtlijnen). Hiermee wordt geborgd dat de vergoeding voor schuldbemiddeling de facto wordt betaald uit de voor schuldeisers beschikbare ruimte.

Een partij stelde voor de verplichting van artikel 4, zesde lid, aan te passen opdat schuldbemiddelaars zowel de schuldenaar als zijn schuldeisers voorafgaand aan ondertekening van de regeling tot schuldovereenkomst informeren over het bestaan van een klachtenregeling. Gelet op de belangrijke positie van schuldeisers in het schuldbemiddelingstraject is dit voorstel overgenomen.

7. Inwerkingtreding

Voorzien is inwerkingtreding per 1 januari 2015. Met deze datum wordt aangesloten bij de zogenoemde vaste verandermomenten voor regelgeving (Kamerstukken II 2009/10, 29 515, nr. 309).

H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken